

Powiat Parczewski

POWIAT PARCZEWSKI

Stawy w Białce (gm. Dębowa Kłoda)

Neogotycki pałac Tomasza Zamoyskiego w Jabloniu wzniesiony w latach 1904-05

Dawna cerkiew unicka w Kodericu (gm. Dębowa Kłoda) z 1791 roku

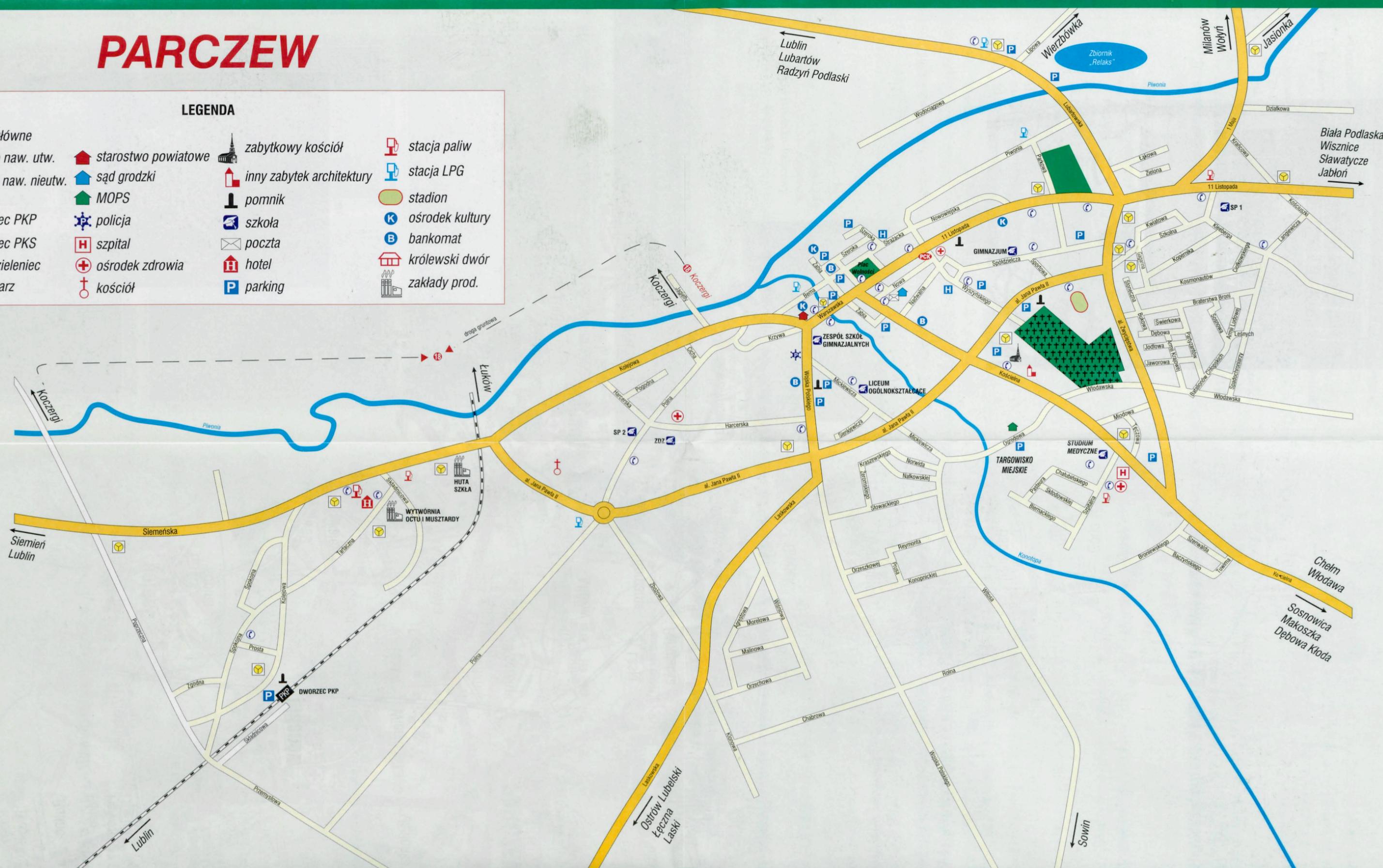
Dworek Kościuski w Sosnowicy – dawna olicyna pałacu hetmana Józefa Sosnowskiego z 1753 roku

LEGENDA					
	180 – 220 m n.p.m.		koleje		cerkiew prawosławna
	140 – 180 m n.p.m.		drogi krajowe i wojewódzkie		pałac, dwór
	poniżej 140 m n.p.m.		drogi powiatowe uwarzone		inne zabytki
	Większe kompleksy leśne		drogi utwardzone		rezerwały przyrody
	rzeki, jeziora, stawy, bagna, tereny podmokłe		drogi nieutwardzone		agroturystyka
	granica powiatu		hotele, motele, zajazdy		muzeum
	granica gminy		schroniska młodzieżowe, domy turysty i wycieczkowe		osrodek zdrowia
			osrodko wczasowe i rekreacyjne		szpital
			stacje benzynowe		ścieżki przyrodniczo-edukacyjne
			kościół rzymsko-katolicki		parking
					ścieżki rowerowa
					łowiisko rybackie

PARCZEW

LEGENDA

	ulice główne		starostwo powiatowe		zabytkowy kościół		stacja paliw
	ulice o naw. utw.		sąd grodzki		inny zabytek architektury		stacja LPG
	ulice o naw. nieutw.		MOPS		pomnik		stadion
	kolej		policja		szkoła		ośrodek kultury
	dworzec PKP		szpital		poczta		bankomat
	dworzec PKS		ośrodek zdrowia		hotel		królewski dwór
	park, zieleniec		kościół		zakłady prod.		
	cmentarz						

Jez. Czarne Sosnowickie
właściciel - Nadleśnictwo Parczew
z siedzibą w Sosnowicy
tel. 082 591 21 25
Jez. Zagłębocze
właściciel - UG w Sosnowicy
tel. 082 591 12 52
Jez. Tomaszne
Orzechów Nowy gm. Sosnowica

Katarzyna Kozaczuk
Wólka Siemieńska
21-220 Siemień

Łowiska specjalne dla wędkarzy

Wysepka

Gospodarstwo Rybackie „Polesie”
w Sosnowicy Dwór
tel. 082 591 21 06

Jez. Białe Sosnowickie

Gospodarstwo Rybackie „Polesie”
Libiszów k. Sosnowicy
tel. 082 591 21 06

Jez. Skomielno

Orzechów Stary gm. Sosnowica
własność prywatna
tel. 065 30 87 71, 081 441 01 20

Zbiornik Mosty

Mosty gm. Podedwórze
wł. WZMW

Zbiornik „Relaks”

Parczew ul. Lubartowska
wł. Koło PZW Parczew

Zbiornik Opole-Podedwórze

wł. WZMR
Jez. Tomaszne
Orzechów Nowy gm. Sosnowica
wł. Gosp. Rybackie Jedlanka

Wólka Siemieńska
Kozaczuk

Muzea

ięci im. Augusta
noyskiego
Jabłoń
tel. 083 356 00 68

Kwatery agroturystyczne

Janina Armacińska

Sosnowica - Dwór 11/4
21-230 Sosnowica
tel. 0606 931 527
Teresa Mikulska
ul. Nowa
21-230 Sosnowica
tel. 082 591 22 00

Bożena Mielniczuk

ul. Nowa 3
21-230 Sosnowica
tel. 082 591 21 32

Janusz Szczepański

Górki
21-230 Sosnowica
tel. 082 591 22 40
(sezon letni)

Pokoje gościnne

Maria M

21-212 M
tel. 083 355 74 20

Józefa T

Plebania
21-211 Dę
tel. 083 355 74 20

Emilia i Mieczysław Walicy

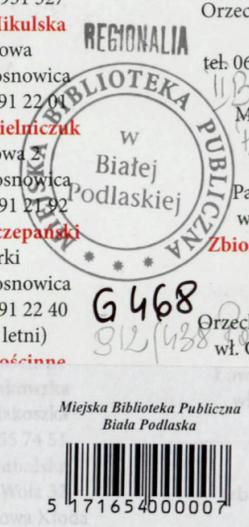
Jezioro 127 A
21-220 Siemień
tel. 083 354 72 98

Krzysztof Gomółka

Gęś 206
21-205 Jabłoń
tel. 083 356 12 33, 083 356 12 44

Tomasz i Elżbieta Donicowie

Zespół Dworsko-Pałacowy
Kopina 8
21-210 Milanów
tel. 083 356 70 82
www.kopina.republika.pl

Gospodarstwo agroturystyczne J. Armacińskiej w Sosnowicy

Powiat parczewski wyróżnia się niezwykle waleorami przyrodniczymi i turystycznymi. Jest jednym z nielicznych już zakątków Polski, w których krajobraz i środowisko przyrodnicze, niezwykle bogactwo flory i fauny, mają walory unilane w skali Europy. Ponad 24% terytorium powiatu stanowią lasy, a niemal 16% jego powierzchni to obszary chronionego krajobrazu (Poleski Park Narodowy, Poleski Park Krajobrazowy, Poleski Obszar Chronionego Krajobrazu). Dodajmy do tego liczne jeziora i stawy, bagna, zbiorniki retencyjne systemu Kanału Wieprz-Krzna, łąki, rzeczki i strumienie. Wiele jest tu zakątków, które charakteryzują się jeszcze nieskażoną, pierwotną niemal dziką przyrodą. Liczne są uroczyska ukryte wśród bagien i zarośli.

„Polesia czar to dzikie knieje i moczary...” – mówią słowa słynnej przedwojennej piosenki, doskonale charakteryzujące krajobraz okolic Parczewa, Białki, Makoszki, Sosnowicy, Lejna. Knieje to Lasy Parczewskie, największy kompleks leśny na pograniczu powiatów parczewskiego i lubartowskiego, rozciągający się w widłach Tyśmienicy i Piwonii. Liczne śródleśne bagna i torfowiska przyciągają uwagę swoimi pięknymi, starymi nazwami: Rude Bagno, Cyga Kąt, Ochoża, uroczysko Hryc, Altana. Śródleśne jeziora: Gościenieckie, Obradowskie, Czarne, staw Prokop, rzeczki takie jak Bobrówka, tworzą niepowtarzalny krajobraz tego kompleksu leśnego. Swoją wielkością i urokiem imponują Lasy Sosnowickie, zaś tajemniczością – Czarny Las w gminie Milanów.

Swoją różnorodnością i bogactwem zadziwia świat zwierząt. Spośród około 30 gatunków żyjących w lasach powiatu parczewskiego ssaków najbardziej okazałe to łoś i jeleni. Żyją tu też wilki, sarny, dziki, lisy, kuny leśne, borsuki i jenoty. Powiat słynie z doskonałych warunków łowieckich.

Bogactwem lasów jest nie tylko drzewostan i fauna. Rośnie tu niezwykle rzadka roślinność. Spośród 140 gatunków chronionych w Polsce, aż 30 występuje w pow. parczewskim. Licznie reprezentowany jest świat roślin północnych – pozostałość po epoce lodowej oraz rośliny strefy atlantyckiej. Dla turystów najbardziej atrakcyjnym bogactwem tych lasów jest runo leśne – grzyby, jagody, maliny.

Polesie to kraina lasów, jezior i moczarów. Liczne płytkie i rozległe jeziora, zbiorniki retencyjne i stawy, dobrze nasłonecznione, otoczone z reguły szuwarami i borami, są idealnym miejscem legowym wielu ptaków wodnych, reprezentowanych w powiecie przez ponad 200 gatunków, w tym wielu chronionych. Gniazdzą tu m.in. orzeł bielik, żurawie, kormorany, czarne bociany, gęś gęgawa, sowa błotna, kulik wielki, czapla biała, zausznik, czernica, krakwa, perkoz dwuczuby, nur czarnoszyi, czapla siwa i in. W rzekach, jeziorach i stawach żyją bobry i wydry oraz około 30 gatunków ryb, w tym szczupak, karaś, okoń, płoć i sum, a w stawach hodowlanych odławia się karpia, leszcza, szczupaka, węgorza i suma.

Niepowtarzalne piękno lasów, jezior i stawów, moczarów i torfowisk, bogactwo rzadkiej flory i fauny, przyciągają liczniejszą z każdym rokiem rzeszę wczasowiczów i turystów. Czekają na nich plaże i kąpieliska nad jeziorami: Białskim w Białce, Czarnym Sosnowickim oraz Zagłębozem, a także liczne łowiska specjalne dla wędkarzy. Uroki powiatu parczewskiego można podziwiać wędrując szlakami turystycznymi lub ścieżkami edukacyjnymi czy też ścieżką rowerową, wytyczonymi poprzez najbardziej atrakcyjne – z uwagi na walory przyrodnicze i historyczne – miejsca powiatu.

Powiat parczewski

Województwo – lubelskie || Powiat – parczewski || Miasta – Parczew || Gminy wiejskie – Dębowa Kłoda, Jabłoń, Milanów, Parczew, Podedwórze, Siemień, Sosnowica || Liczba miejscowości wiejskich – 119 || Sołectwa – 110 || Powierzchnia – 953 km² || Liczba mieszkańców – ok. 39 tys. || Gęstość zaludnienia – 41 os./km² || Użytki rolne – 404 km² || Lasy – 241 km²

Położenie geograficzne

Powiat parczewski położony jest w centralnej części województwa lubelskiego. Graniczy z powiatami: białskim, włodawskim, łęczyńskim, lubartowskim, radzyńskim. Parczew odległy jest: 63 km od Lublina, 35 km od Lubartowa, 30 km od Sosnowca, 50 km od Włodawy, 58 km od przejścia granicznego w Sławatyczach.

Terytorium powiatu, leżącego w środkowej części Polesia Lubelskiego, obejmuje krainy:
• Równina Parczewska (północno-wschodnia część powiatu),
• Pojezierze Łęczyńsko-Włodawskie (południowa część powiatu),
• Garb Włodawski (wsuwający się klinem od wschodu pomiędzy Równinę Parczewską i Pojezierze Łęczyńsko-Włodawskie).

Obszary chronione w powiecie

Poleski Park Narodowy obejmuje południową część powiatu parczewskiego (teren gminy Sosnowica) z rozległymi łąkami i fragmentami terenów bagiennych Polesia Lubelskiego i torfowisk w okolicach Zbójna i Lejna, z ciekami Bobryk, Piwonia Dolna i Górna oraz jezioro Gumienko. Funkcję otuliny Poleskiego Parku Krajobrazowego pełni Poleski Obszar Chronionego Krajobrazu, obejmujący cenne pod względem przyrodniczo-krajobrazowym tereny: okolice Jez. Czarnego z rezerwatem przyrody, Jez. Skomielno, kompleks stawów sosnowickich oraz okolice Jez. Zagłębocze.

Rezerваты przyrody

- Bogactwo flory i fauny chronione jest prawem w rezerwach przyrody:
• **Czarny Las** - rezerwat leśny w gminie Milanów o powierzchni 16 ha, obejmuje fragment wielogatunkowego lasu mieszanego naturalnego pochodzenia, z rzadkimi i chronionymi gatunkami roślin.
• **Jezioro Obradowskie** - rezerwat wodny w pln. części Lasów Parczewskich o pow. 82 ha (na torfowiskach rośnie tu wiele osobliwych i rzadkich gatunków flory borealnej i atlantyckiej m.in. widłak torfowy, turzycza strunowa i borówkolistna, brzoza niska, wierzbja lapońska).
• **Królowa Droga** - rezerwat leśny o powierzchni 38 ha w Lasach Parczewskich (chroniony jest tu starodrzew dębowy w wieku ok. 200 lat z pomnikowymi okazami dębu szypułkowego).
• **Lasy Parczewskie** - rezerwat leśno-historyczny w gm. Dębowa Kłoda o pow. 157,29 ha (chroniący starodrzew sosnowy i sosnowo-dębowy oraz miejsce stacjonowania oddziałów partyzanckich w czasie II wojny światowej).
• **Torfowisko nad Jez. Czarnym Sosnowickim** - ścisły rezerwat florystyczny o powierzchni 46 ha, na pld. brzegu jeziora (jest to przykład bardzo rzadkiego w Polsce torfowiska typu kontynentalnego, porośniętego sosną karłowatą i brzozą karłowatą. Występuje tu 21 zespołów roślinnych składających się aż z 320 gatunków, w tym wielu rzadkich. Całkowitą ochroną objęto zimoziola północnego, rosiczkę okrągłolistną, bagno zwyczajne, widłak goździsty i jałowcowy, grązeł żółty).
• **Warzewo** - rezerwat wodno-torfowiskowy, w gm. Podedwórze o pow. 58,25 ha (chroniący śródleśne torfowisko niskie z bogatą awifauną lęgową).

Tereny leśne

Zajmują około 24% powierzchni powiatu parczewskiego. Największy kompleks leśny na terenie powiatu stanowią Lasy Parczewskie, które rozciągają się na południe od Parczewa, w widłach Tyśmienicy i Piwonii. Są one częściowo pokryte bagnami i torfowiskami (Rude Bagno, Uroczyska Hryc, Cyga Kąt, Ochoża, okolice jezior: Gościenieckiego, Obradowskiego, Czarnego i Stawu Prokop). Mają one powierzchnię 8700 ha. Inne większe kompleksy leśne w powiecie to: Lasy Sosnowickie (gm. Sosnowica) – 5700 ha, Czarny Las (gm. Milanów) – pow. 1400 ha, Las Smuga (gm. Jabłoń) – 1040 ha, Las Góry (gm. Milanów) – 700 ha.

Wody

Jeziora (większe)

- Białe Sosnowickie w Libiszowie (Gospodarstwo Rybackie „Polesie” w Sosnowicy) o powierzchni 161 ha,
- Tomaszne w Orzechowie Nowym o pow. 95 ha,
- Skomielno w Orzechowie Starym o pow. 74 ha,
- Zagłębocze w Zamyńcu o pow. 59 ha,
- Czarne Sosnowickie (Gospodarstwo Rybackie „Polesie”) o pow. 39 ha,
- Białskie w Białce o pow. 35 ha,
- Obradowskie w Lasach Parczewskich o pow. 18 ha,
- Zienkowskie w Zienkach o pow. 6,5 ha.

Zbiorniki retencyjne

- Mosty w gm. Podedwórze o pow. 391 ha,
- Opole w gm. Podedwórze o pow. 282 ha

Stawy

- Siemień o pow. 324 ha (gm. Siemień),
- Hetman, Jedlina, Anielski, Kłoda i Renta (gm. Sosnowica),
- Wiklik, Płonne Bagno, Rumieniec Duży i Rumieniec Mały (gm. Dębowa Kłoda).

Zabytki

Parczew: średniowieczny układ architektoniczny (centralny rynek z parami ulic wychodzącymi z naroży zachodnich i po jednej z naroży wschodnich).
Kościół parafialny pw. św. Jana Chrzciciela, od 1989 roku Bazylika Mniejsza, zbudowany w stylu neogotyckim w latach 1905-1913, sanktuarium Matki Bożej Królowej Rodzin. W ołtarzu głównym Bazyliki znajduje się obraz Madonny Parczewskiej zwany powszechnie obrazem „Matki Boskiej z gruszką”, datowany na XVI w. Obok Bazyliki wznosi się najstarszy zabytek w powiecie – drewniana dzwonnica konstrukcji zrębowo-słupowo-ramowej zbudowana ok. 1675 r.
Dwie murowane synagogi z XIX w. przy ul. Piwonii, drewniany budynek sądu miejskiego z końca XIX w. przy ul. Warszawskiej, drewniany zespół dworski z końca XIX w. przy ul. Kościelnej oraz XIX-wieczna murowana dawna szkoła carska.
Sosnowica: najstarszy murowany obiekt sakralny w powiecie – klasycystyczny kościół parafialny z 1797 r. (wewnątrz dwa obrazy Józefa Walla z końca XVIII wieku i unikalny katafalk z podtrzymującymi go orłami). Cerkiew prawosławna z przełomu XIX i XX wieku. Dawny zespół dworski Sosnowskich – oficyna z 1753 r. (Dworek Kościuszki).
Kodeniec: dawna cerkiew unicka z 1791 r., obecnie kościół parafialny p.w. Narodzenia NMP, trójnawowa. Obok drewniana czworoboczna, dwukondygnacyjna dzwonnica konstrukcji słupowo-zrębowej, współczesna cerkiew.
Podedwórze: kościół „Biały” pw. Zwiastowania NMP wzniesiony w latach 1805 - 1811, prawdopodobnie wg projektu Ch. P. Aignera, obok dzwonnica z 1810 r. Kościół parafialny tzw. „Czerwony” pw. Podwyższenia Św. Krzyża, wybudowany w latach 1911-1914. Murowana kapliczka z 1646 r. – najstarszy zabytek w powiecie.
Jabłoń: zespół pałacowy zbudowany przez Tomasza Zamoyskiego w latach 1904-1905. Kościół parafialny pw. św. Tomasza z Villanoy, wzniesiony w latach 1909-1912 w stylu angielskiego neogotyku. Zespół folwarczny, murowany, z pocz. XX wieku. Drewniana cerkiew unicka w **Paszenkach** z 1717 r. o oktagonalnej nawie przykrytej pozorną ośmiopłacową kopułą, wzniesiona z fundacji Firlejów. W **Kolonie** zachował się murowany pałac Łubińskich z poł. XIX w. oraz kościół parafialny z 1938 r. pw. Imienia NMP.
Milanów: kościół parafialny pw. Niepokalanego Poczęcia NMP, zbudowany w latach 1856-1861 wg projektu Henryka Marconiego. Obok znajdują się XIX-wieczne budynki dawnego szpitala i plebanii. Zespół pałacowy Czetwertyńskich składa się z murowanego pałacu zbudowanego po 1840 r. i rozbudowanego w latach 1872-1874 wg projektu F.M. Lanciego, domu oficjalisty, stajni cugowej, gorzelnii, pralni, budynków gospodarczych i parku krajobrazowego z aleją lipową, pochodzących z 2 poł. XIX w. W gminie Milanów zachowały się: w **Kopinie** dawny drewniany dwór Czetwertyńskich zbudowany w latach 1936-1938; w **Rudnie** zespół cerkwi unickiej, składający się z drewnianego kościoła zbudowanego w latach 1817-1818 pw. Przemienienia Pańskiego z XIX-wiecznym wyposażeniem i drewnianej dzwonnicy z XVIII w.; w **Radczu** jest murowany kościół pw. św. Mikołaja, zbudowany pod koniec XIX wieku jako cerkiew prawosławna.
Siemień: zespół dworski z końca XIX w., dawny młyn wodny z końca XIX w.

Wody

Jeziora (większe)

- Białe Sosnowickie w Libiszowie (Gospodarstwo Rybackie „Polesie” w Sosnowicy) o powierzchni 161 ha,
- Tomaszne w Orzechowie Nowym o pow. 95 ha,
- Skomielno w Orzechowie Starym o pow. 74 ha,
- Zagłębocze w Zamyńcu o pow. 59 ha,
- Czarne Sosnowickie (Gospodarstwo Rybackie „Polesie”) o pow. 39 ha,
- Białskie w Białce o pow. 35 ha,
- Obradowskie w Lasach Parczewskich o pow. 18 ha,
- Zienkowskie w Zienkach o pow. 6,5 ha.

Zbiorniki retencyjne

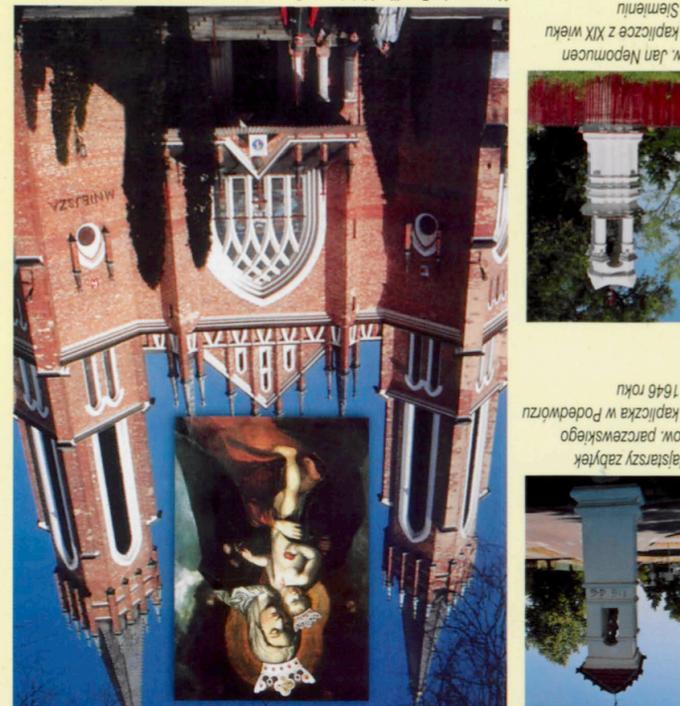
- Mosty w gm. Podedwórze o pow. 391 ha,
- Opole w gm. Podedwórze o pow. 282 ha

Stawy

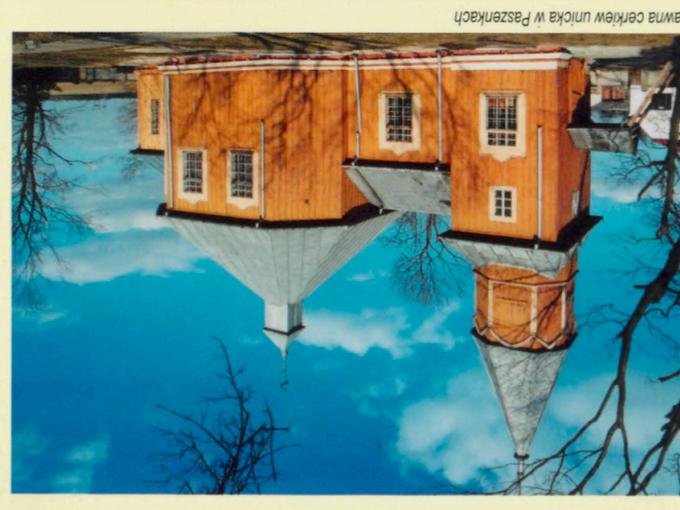
- Siemień o pow. 324 ha (gm. Siemień),
- Hetman, Jedlina, Anielski, Kłoda i Renta (gm. Sosnowica),
- Wiklik, Płonne Bagno, Rumieniec Duży i Rumieniec Mały (gm. Dębowa Kłoda).

Zabytki

Parczew: średniowieczny układ architektoniczny (centralny rynek z parami ulic wychodzącymi z naroży zachodnich i po jednej z naroży wschodnich).
Kościół parafialny pw. św. Jana Chrzciciela, od 1989 roku Bazylika Mniejsza, zbudowany w stylu neogotyckim w latach 1905-1913, sanktuarium Matki Bożej Królowej Rodzin. W ołtarzu głównym Bazyliki znajduje się obraz Madonny Parczewskiej zwany powszechnie obrazem „Matki Boskiej z gruszką”, datowany na XVI w. Obok Bazyliki wznosi się najstarszy zabytek w powiecie – drewniana dzwonnica konstrukcji zrębowo-słupowo-ramowej zbudowana ok. 1675 r.
Dwie murowane synagogi z XIX w. przy ul. Piwonii, drewniany budynek sądu miejskiego z końca XIX w. przy ul. Warszawskiej, drewniany zespół dworski z końca XIX w. przy ul. Kościelnej oraz XIX-wieczna murowana dawna szkoła carska.
Sosnowica: najstarszy murowany obiekt sakralny w powiecie – klasycystyczny kościół parafialny z 1797 r. (wewnątrz dwa obrazy Józefa Walla z końca XVIII wieku i unikalny katafalk z podtrzymującymi go orłami). Cerkiew prawosławna z przełomu XIX i XX wieku. Dawny zespół dworski Sosnowskich – oficyna z 1753 r. (Dworek Kościuszki).
Kodeniec: dawna cerkiew unicka z 1791 r., obecnie kościół parafialny p.w. Narodzenia NMP, trójnawowa. Obok drewniana czworoboczna, dwukondygnacyjna dzwonnica konstrukcji słupowo-zrębowej, współczesna cerkiew.
Podedwórze: kościół „Biały” pw. Zwiastowania NMP wzniesiony w latach 1805 - 1811, prawdopodobnie wg projektu Ch. P. Aignera, obok dzwonnica z 1810 r. Kościół parafialny tzw. „Czerwony” pw. Podwyższenia Św. Krzyża, wybudowany w latach 1911-1914. Murowana kapliczka z 1646 r. – najstarszy zabytek w powiecie.
Jabłoń: zespół pałacowy zbudowany przez Tomasza Zamoyskiego w latach 1904-1905. Kościół parafialny pw. św. Tomasza z Villanoy, wzniesiony w latach 1909-1912 w stylu angielskiego neogotyku. Zespół folwarczny, murowany, z pocz. XX wieku. Drewniana cerkiew unicka w **Paszenkach** z 1717 r. o oktagonalnej nawie przykrytej pozorną ośmiopłacową kopułą, wzniesiona z fundacji Firlejów. W **Kolonie** zachował się murowany pałac Łubińskich z poł. XIX w. oraz kościół parafialny z 1938 r. pw. Imienia NMP.
Milanów: kościół parafialny pw. Niepokalanego Poczęcia NMP, zbudowany w latach 1856-1861 wg projektu Henryka Marconiego. Obok znajdują się XIX-wieczne budynki dawnego szpitala i plebanii. Zespół pałacowy Czetwertyńskich składa się z murowanego pałacu zbudowanego po 1840 r. i rozbudowanego w latach 1872-1874 wg projektu F.M. Lanciego, domu oficjalisty, stajni cugowej, gorzelnii, pralni, budynków gospodarczych i parku krajobrazowego z aleją lipową, pochodzących z 2 poł. XIX w. W gminie Milanów zachowały się: w **Kopinie** dawny drewniany dwór Czetwertyńskich zbudowany w latach 1936-1938; w **Rudnie** zespół cerkwi unickiej, składający się z drewnianego kościoła zbudowanego w latach 1817-1818 pw. Przemienienia Pańskiego z XIX-wiecznym wyposażeniem i drewnianej dzwonnicy z XVIII w.; w **Radczu** jest murowany kościół pw. św. Mikołaja, zbudowany pod koniec XIX wieku jako cerkiew prawosławna.
Siemień: zespół dworski z końca XIX w., dawny młyn wodny z końca XIX w.

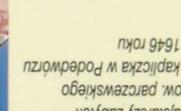
Neogotycka Bazylika Mniejsza w Parczewie – sanktuarium MB Królowej Rodzin

Dawna cerkiew unicka w Paszenkach

W Siemieniu w kapliczce z XIX wieku

Św. Jan Nepomucen z 1646 roku

Najstarszy zabytek pow. parczewskiego – kapliczka w Podedwórze

Dawna cerkiew unicka w Paszenkach

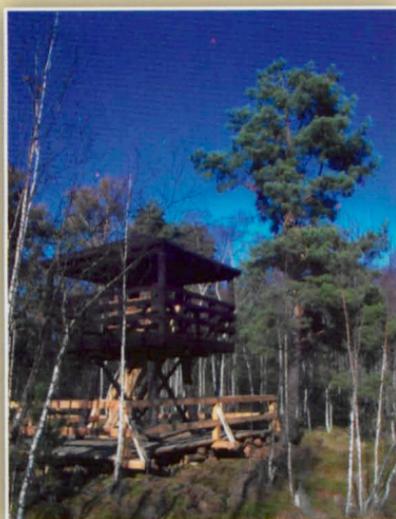

Rezerwat „Królowa Droga”

Pomnikowy dąb „Rybak” w Sosnowicy

TIB
-
Par

Rezerwat „Czarny Las”

Rezerwat „Jeziro Obradowskie”

Ośrodek hippiczny „Stajnia Makoszka”